

โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง*

STRUCTURAL EQUATION MODEL OF WASTE MANAGEMENT EFFECTIVENESS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN ANG TONG PROVINCE

อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, กฤต เพิ่มทันจิตต์, สุรพล สุษะพรหม

Apinya Chatchorfa, Grit Permtanjit, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: apinyarchatcorfa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ และนำเสนอโมเดลสมการโครงสร้าง การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษากลุ่มตัวอย่าง 650 คน ด้วยแบบสอบถาม ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.984 วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุ การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไค-สแควร์ = 124.90, $df = 101$, $p = .053$, GFI = .98, AGFI = .96, RMSEA = .020 2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการขยะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง มี 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 2) ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และ 4) ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 3. โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วยปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยจำเป็นต้องมีปัจจัยส่งผ่านที่สำคัญคือ ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ ที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ; การจัดการขยะ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* Received July 7, 2020; Revised July 11, 2020; Accepted July 16, 2020

Abstract

The objectives of this research article were to study the consistency of structural equation model of waste management effectiveness of local administrative organizations in Ang Tong Province with the empirical data, to analyze causal factors and to propose structural equation model. The research was the mixed methods. The quantitative research data were collected from 650 samples. The qualitative research, data were collected from 17 key informants and 9 participants in focus group discussion. Results of the study were as follows: 1. The developed model of structural equation model of the waste management effectiveness of local administrative organizations in Ang Tong Province was fit with empirical data. The analyzed results showed that Chi-square = 124.90, df = 101, p = .053, GFI = .98, AGFI = .96, RMSEA = .020.2. There were 4 main factors in causal factors affecting waste management effectiveness of local administrative organizations in Ang Tong Province which consisted of 1) leadership factors $\bar{x}$ = 3.65, 2) management factors $\bar{x}$ = 3.74, 3) participation factors $\bar{x}$ = 3.61, and 4) success factors $\bar{x}$ = 3.73. 3. Structural equation model of effectiveness waste management of local administrative organizations in Ang Tong Province was: Leadership, Management, Participation and Qualified personnel with Success as the mediator towards sustainable effectiveness of waste management of local administrative organizations in Ang Tong Province.

Keywords: Effectiveness; Waste Management; Local Administrative Organizations

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยได้จัดแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป มีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วประเทศ ทุกจังหวัด 2) การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ หากพิจารณาจากขอบข่ายของกิจกรรม และอำนาจหน้าที่ตามข้อบัญญัติในกฎหมาย พบว่า กฎหมายได้ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนิน กิจกรรม หรือให้บริการสาธารณะ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก หน้า 48 17 พฤศจิกายน 2542) ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นมีด้วยกันหลายด้าน ด้านบุคลากรเป็นด้านที่

สำคัญที่สุด เรื่องของบุคลากรไม่เพียงพอ การเปลี่ยนแปลงบุคลากร ปัญหาด้านการบริหารงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันการดำเนินการแก้ไขปัญหา เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ (พระชาญชัย ติสสุวิโสและคณะ, 2563; สิงห์คำ มณีจันทสุขและคณะ, 2563; พระสุธีวีรบัณฑิต (โช้ว ทสฺสนีโย) และคณะ, 2562)

จังหวัดอ่างทอง ในปี พ.ศ. 2560 พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งจังหวัดประมาณ 59.22 ตันต่อวัน ส่วนใหญ่เป็นผลิตผลทางการเกษตร เช่น ผัก ผลไม้ ฯลฯ แต่สามารถเก็บขนได้เพียง 51.72 ตันต่อวัน (สำนักงานสถิติจังหวัดอ่างทอง, 2561) ปัญหาขยะมูลฝอยในเขตชุมชนจะเป็นเรื่องการเก็บขน ด้วยการเก็บขนในลักษณะถังใบเดียว โดยชุมชนส่วนใหญ่ เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลใหญ่ ๆ จะมีปัญหาในเรื่องรถยนต์ที่ใช้ในการ เก็บขนขยะมูลฝอยชำรุดและมีไม่เพียงพอ รวมทั้งภาชนะรองรับไม่เพียงพอ การขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัด การดำเนินการและดูแลรักษาระบบกำจัดขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดบุคลากรระดับปฏิบัติการที่มีความรู้ความชำนาญ ข้องจำกัดด้านงบประมาณ แผนการกำจัดขยะมูลฝอยในระดับท้องถิ่นยังไม่มีมีการพิจารณาดำเนินการในลักษณะศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในเรื่องกำจัดขยะรวมยังไม่เคยมีการกำหนดขึ้นอย่างชัดเจน ยังมีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์น้อย กฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ ประชาชนในท้องถิ่นขาดจิตสำนึก ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงต่อต้านการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ส่งผลให้มีขยะมูลฝอยตกค้าง ปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลยังคงมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น เนื่องจากการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมา ขาดระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และครบวงจร ตลอดจนการจัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง นอกจากนี้ รูปแบบและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีความยากต่อการกำจัดมากขึ้น และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์เป็นปุ๋ยอินทรีย์หรือวัสดุรีไซเคิลยังมีอยู่น้อย ส่งผลกระทบให้ความสามารถกำจัดขยะเก่าตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่กำจัดไม่ถูกต้อง ซึ่งมีขยะตกค้างสะสม จำนวน 98,550 ตัน (สำนักงานสถิติจังหวัดอ่างทอง, 2561) ส่งผลให้การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร (สุบัณฑิต จันทรสว่าง, 2562; สยามพร พันธไชย, 2562)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้วิจัยในครั้งนี้ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูล

ประกอบในการกำหนดแนวทางเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการในการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง
3. เพื่อนำเสนอโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยด้วยวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อขยายผลวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ
2. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการประจำ ฝ่ายบริหารท้องถิ่น ฝ่ายนิติบัญญัติท้องถิ่น ลูกจ้างประจำ และพนักงานลูกจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอ่างทอง จำนวน 65 แห่ง จำนวน 98,712 คน (สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอ่างทอง ที่ทำการปกครองจังหวัดอ่างทอง, 2562) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Hair และคณะ (Hair, J. F. and Other, 1998) คือ ตัวอย่าง 10 ตัวอย่าง ต่อ 1 พารามิเตอร์ ซึ่งมีทั้งหมด 51 พารามิเตอร์ เท่ากับ 510 คน เพื่อให้ง่ายต่อการคำนวณผู้วิจัยจึงใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 600 คน และเพื่อชดเชยกรณีการตอบกลับแบบสอบถามไม่ครบ ได้แจกแบบสอบถามทั้งหมด 650 ฉบับ ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและตัวแทนชุมชน จำนวน 17 คน พร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยและการสังเคราะห์โมเดล จำนวน 9 รูปหรือคน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับที่ระดับความเชื่อมั่น 0.984 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บ

แบบสอบถามด้วยตนเอง การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกและจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป รวมทั้งวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมด้วยโปรแกรม LISREL และในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย

1. โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่พัฒนาขึ้น สรุปได้ว่า ค่าไค-สแควร์ = 124.90, $df = 101$, $p = .053$, $GFI = .98$, $AGFI = .96$, $RMSEA = .020$ ประสิทธิภาพของการจัดการขยะขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง (EFFECT) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .976 แสดงว่า ตัวแปรภายในโมเดล ได้แก่ ภาวะผู้นำ (LEADER) การบริหารองค์การ (MANAGE) การมีส่วนร่วม (PART) และอิทธิบาท 4 (IDDHIB) สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองได้ร้อยละ 97.60 และผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมพบว่า อิทธิบาท 4 เป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediator) ในโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการขยะขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง มี 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และ 4) ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 และมีการทำงานด้วยความไม่ประมาท (สติ) นอกจากนี้ โมเดลประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นทฤษฎีฐานรากยังพบว่า มีปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ เป็นองค์ประกอบร่วมภายในโมเดล โดยจะเป็นบุคลากรที่มีสติปัญญาดี มีความฉลาดและมีไหวพริบ มีความมุ่งมั่นตั้งใจและรับผิดชอบสูง มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง มีพฤติกรรมที่ดีและมีความกตัญญู

3. โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง เป็นแผนภาพที่แสดงการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรเหตุและตัวแปร

ผล พร้อมทั้งตัวแปรส่งผ่านคือปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จที่พัฒนามาจากหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง โดยมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำคือ มีความเฉลียวฉลาด สามารถในการจูงใจ ใฝ่คุณธรรม นำพัฒนา และเป็นผู้กล้าตัดสินใจ ที่ใช้การบริหารองค์การอย่างเป็นระบบด้วยการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบและการพัฒนา พร้อมทั้งมีการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมกับมีบุคลากรที่มีคุณภาพที่ทำให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง ดังนั้น ในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองให้มีประสิทธิผลจำเป็นต้องมีปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (Leadership: L) ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ (Management: M) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (Participation: P) และปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ (Personnel: P) โดยจำเป็นต้องมีปัจจัยส่งผ่านที่สำคัญคือ ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ (Success: S) ที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง (Effectiveness: E) ได้อย่างยั่งยืน สามารถสรุปเป็นโมเดลองค์ความรู้การวิจัยเรียกว่า โมเดล LM2P-S-E

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัย พบว่าโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลวิจัยที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้างต้น หมายความว่า การส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง จำเป็นต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคืออิทธิบาท 4 มาบูรณาการกิจกรรมซึ่งหลักอิทธิบาท 4 นั้นเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ความรักในหน้าที่ ความเพียรพยายาม ความเอาใจใส่ และความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และได้นำไปปรับใช้ในหลายบริบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการบริหารองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของผดุง วรรณทอง (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์การเอกชนในจังหวัดนนทบุรี คือ 1) ด้านฉันทะ มีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ 2) ด้านวิริยะ มีความจำเป็นและสำคัญ มากต่อการบริหารองค์การเอกชน 3) ด้านจิตตะ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำงานที่ต้องอาศัยด้านจิตตะเป็นหลัก 4) ด้านวิมังสาผู้บริหารต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม รวมทั้งในบริบทของสถาบันการศึกษาอิทธิบาท 4 ก็ได้นำไปปรับใช้อย่างต่อเนื่องปรากฏในงานวิจัยของ บวร แก้วราช (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของ

บุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พ.ศ. 2548 ที่พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิบาท 4 ในมหาวิทยาลัยนี้เพราะมีความสนใจทำงานและต้องทำงานให้สำเร็จตามกำหนดของตนเอง ต้องการไปดูลานวิชาการใหม่ๆ และการประเมินตนเองด้านหลักอิทธิบาทธรรม จึงเห็นได้ว่าหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำไปปรับใช้ได้ในการทำงานในทุกบริบทขององค์กร ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาคนให้มีใจรักในสิ่งที่ทำ ชื่นเอาใจใส่ พิจารณาไตร่ตรอง และตรวจสอบผลงาน

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองเกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองมี 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 3) ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และ 4) ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จที่สอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 และเพิ่มเติมตัวแปรคือ มีการทำงานด้วยความไม่ประมาท (สติ) ปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพและปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ยังเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ฤทธิ์ ทายะ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 1” และพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะในการจูงใจ 2) ด้านวิสัยทัศน์ และ 3) ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจ ซึ่งองค์กรใดที่ผู้นำมีคุณลักษณะของความเป็นภาวะผู้นำร่วมกับการทำงานเป็นทีมในองค์กรจะทำให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ: ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างคุณลักษณะทางจิตวิทยาการทำงานเป็นทีมและความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ ที่ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการส่งผลโดยมีอิทธิพลทางบวกต่อการทำงานเป็นทีมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการและการทำงานเป็นทีมส่งผลโดยมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองมีประสิทธิผลจึงจำเป็นต้องเกี่ยวข้องปัจจัยต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

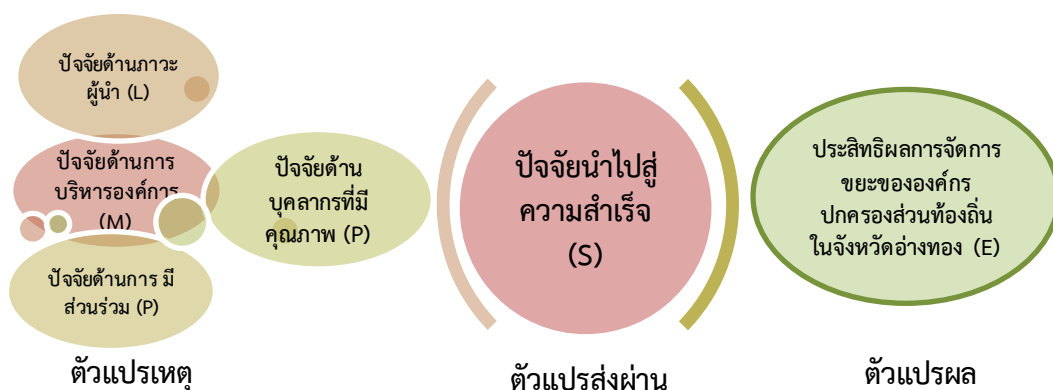
โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง เป็นแผนภาพที่แสดงการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรเหตุและตัวแปรผล พร้อมทั้งตัวแปรส่งผ่านคือปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จที่พัฒนามาจากหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง โดยมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำคือ มีความเฉลียวฉลาด สามารถในการจูงใจ ใฝ่คุณธรรม นำพัฒนา และเป็นผู้กล้าตัดสินใจ ที่ใช้การบริหารองค์การอย่างเป็นระบบด้วยการวางแผน

การดำเนินการ การตรวจสอบและการพัฒนา พร้อมทั้งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมกับมีบุคลากรที่มีคุณภาพที่ทำให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง โดยที่ประสิทธิผลนั้นวัดได้จาก 1) ผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายตามข้อบัญญัติ 2) ผลสำเร็จของการจัดเก็บรายได้ 3) ผลสำเร็จของการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่าย 4) ผลสำเร็จโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน และ 5) ผลสำเร็จของโครงการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และในการจะทำให้เกิดประสิทธิผลตามตัวชี้วัดนี้ได้จำเป็นต้องมีปัจจัยในการสนับสนุนหลายปัจจัยไปพร้อมกันเพื่อทำให้เกิดการยอมรับและร่วมกันปฏิบัติ บทบาทผู้นำจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้ามาเป็นผู้ประสาน ดังปรากฏในงานวิจัยของมณูญ วัฒนหิย์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำชุมชน การมีผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการยอมรับโครงการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้นำที่สร้างสัมพันธ์กับคนในชุมชนให้ยอมรับทั้งแนวคิดและวิถีปฏิบัติ สามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นทุ่มเททำงานให้กับชุมชน ผู้นำที่มีคุณธรรม และมีประสบการณ์ชีวิตมาก จะได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนมาก ซึ่งผู้นำชุมชนรอบโครงการก่อสร้างมีบทบาทที่คนในชุมชนยอมรับมากที่สุด และผู้นำชุมชนไม่ได้มีบทบาทในฐานะเป็นสื่อกลางให้คนในชุมชนรับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการมากนัก อย่างไรก็ตามบทบาทผู้นำชุมชนมีผลทางอ้อมต่อการเสริมสร้างการยอมรับโครงการของชุมชน โดยเฉพาะในช่วงก่อสร้างโรงไฟฟ้า คนในชุมชนสนใจและต้องการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการทุกช่วงเวลาดำเนินงาน สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับต่ำสุดนั้นต้องมีการสื่อสารทั้งสองทางโดยการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การชี้แจงและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความห่วงใยของคนในชุมชนต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีโครงการ มาจัดตั้งในพื้นที่ของชุมชน ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงที่สุดคือตัวแทนทุกกลุ่มในชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจและตรวจสอบทั้งหมด ดังนั้น ในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองให้มีประสิทธิผล จำเป็นต้องมีปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารงานที่สำคัญคือปัจจัยด้านผู้นำที่จะเป็นผู้ผลักดันนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย

ในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองให้มีประสิทธิผลจำเป็นต้องมีปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารงานให้มีประสิทธิผลในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจากข้อค้นพบของการวิจัยที่ได้รับจากการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แสดงให้เห็นว่าโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจคือหลักอิทธิบาท 4 ที่ปรากฏในโมเดลนั้นเป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediator) ระหว่างภาวะผู้นำการบริหารองค์การ และการมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง แสดงให้เห็นว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง นอกจากนี้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบตัวแปรที่น่าสนใจที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการจัดการขยะให้ดำเนินไปได้คือการมีบุคลากรที่มีคุณภาพ ที่มีสติปัญญาดี มีความฉลาด มีไหวพริบ มีพฤติกรรมที่ดี มีความกตัญญู มีความเชี่ยวชาญชำนาญและมีทักษะที่จำเป็นในการจัดการขยะให้มีประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายสำคัญคือขยะเหลือศูนย์ในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง (Ang Tong Zero Waste) ดังนั้น สรุปปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (Leadership: L) ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ (Management: M) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (Participation: P) และปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ (Personnel: P) โดยจำเป็นต้องมีปัจจัยส่งผ่านที่สำคัญคือ ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ (Success: S) ที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง (Effectiveness: E) ได้อย่างยั่งยืน สามารถสรุปเป็นโมเดลองค์ความรู้การวิจัย LM2P-S-E ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย LM2P-S-E

ที่มา: อภิญา ฉัตรช่อฟ้า (2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ควรนำจากผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นต้นแบบในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการขยะ และใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research Design)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการออกแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย
- 2) ควรขยายพื้นที่ศึกษาให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งจะทำให้สารสนเทศที่ได้รับสามารถช่วยให้เห็นภาพรวมของการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ฤทธิ์ ทายะ. (2556). ภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 1. *วารสารพัฒนศาสตร์*, 9(1), 85.
- บวร แก้วราช. (2548). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในงานที่ทำของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬารราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พ.ศ. 2548 (รายงานการวิจัย). นครปฐม: สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ผดุง วรรณทอง. (2561). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรเอกชนในจังหวัดนนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 99-100.
- พระชาญชัย ดิสสุวิโสและคณะ. (2563). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 244-254.
- พระสุธีวีรบัณฑิต (ไชว ทสสนีโย) และคณะ. (2562). รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 300-314.
- มนูญ หวันหยี. (2550). บทบาทผู้นำชุมชนการมีผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการยอมรับโครงการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รัตติกรณ จงวิศาล. (2551). ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างคุณลักษณะทางจิตวิทยา การทำงานเป็นทีม และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สยามพร พันธไชย. (2562). รูปแบบการจัดการความรู้ตามหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาบุคลากร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 69-82.
- สำนักงานสถิติจังหวัดอ่างทอง. (2561). *ชุดข้อมูลขยะ*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2562, จาก http://angthong.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=358&Itemid=614&lang=en.
- สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอ่างทอง ที่ทำการปกครองจังหวัดอ่างทอง. (2562). *ข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.angthong.m-society.go.th/AT%20DATA/new-data/296.html>.
- สิงห์คำ มณีจันสุขและคณะ. (2563). การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 270-279.
- สุบัณฑิต จันทรสว่าง. (2562). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมความสมานฉันท์ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 57-68.
- อภิญา ฉัตรข้อฟ้า. (2563). *โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Hair, J. F. et al. (1998). *Multivariate data analysis* (5th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.